

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Факультет психолого-педагогічний

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова вченої ради
психолого-педагогічного факультету

Сулаєва Н. В.

_____ (підпис)

(П. І. П.)

Протокол № 1 від 29.08.2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Зоопсихологія та порівняльна психологія»

(назва навчальної дисципліни)

підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»

Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Освітня програма «Психологія»</i>

2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Зоопсихологія та порівняльна психологія» підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 053 Психологія – 11 стор.

Розробник програми:

Яновська Тамара Анатоліївна, кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології

(П. І. П., науковий ступінь, вчене звання, посада НПП)

Робочу програму навчальної дисципліни «Зоопсихологія та порівняльна психологія»

обговорено і схвалено на засіданні кафедри психології

Протокол засідання кафедри № 1 від 29 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри психології

(підпис)

Седих К. В.

(П. І. П.)

ПОГОДЖЕНО:

Керівник групи забезпечення спеціальності 053 Психологія

(підпис)

Тітов І. Г.

(П. І. П.)

(Оформлюється на звороті титульної сторінки)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Обов'язкова	
	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120	Семестр	
	1-й	1-й
Кількість змістових модулів (за умов поділу) – 3	Лекції	
	22 год.	6 год.
	Семінарські заняття	
	26 год.	6 год.
	Практичні заняття	
	0 год.	0 год.
	Лабораторні заняття	
	0 год.	0 год.
	Самостійна робота	
	72 год.	108 год.
Вид підсумкового контролю: залік		
Мова навчання	Українська	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни: формування уявлення про особливості типів та форм поведінки тварин та їх становлення у процесі філогенезу; характеристика відмінностей психіки людини і тварини та визначення чинників їх походження.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни: (перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше): біологія, зоологія, педагогіка, загальна психологія, вікова та педагогічна психологія.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни:

- знати основні питання формування форм психічної діяльності тварин, вміти зіставляти через порівняльний аналіз поведінку тварини і людини;
- вміти аналізувати уявлення про порівняльну психологію як науку, її структуру та зміст, знати основні поняття курсу, історію його розвитку, вміти характеризувати методи зоопсихологічних досліджень, процес виникнення психіки у філогенезі та основні етапи еволюції психіки тварин;

- вміти аналізувати проблему походження свідомості, трудової діяльності;
- знати основні положення проблеми зародження суспільних відносин і членороздільного мовлення;
- вміти аналізувати поняття інстинкту, структуру інстинктивної поведінки тварини;
- вміти обґрунтовувати зовнішні та внутрішні фактори інстинктивної поведінки тварини, пояснювати процес навічання та формування навичок у тварин;
- знати особливості інтелектуальної поведінки тварин, їх індивідуально-приспосувальну діяльність.

5. Критерії оцінювання результатів навчання:

Сума балів, накопичених студентом у процесі вивчення навчальної дисципліни	Рівень досягнення студентом запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни
90-100	Високий рівень. Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної і додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
75-89	Достатній рівень. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності.
60-74	Задовільний рівень. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання у стандартних ситуаціях.
35-59	Низький рівень. Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.
0-34	Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

6. Засоби діагностики результатів навчання: контроль засвоєння теоретичних знань, контроль самостійної роботи студентів, виконання тестових завдань та модульних контрольних робіт.

7. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль № 1. Зоопсихологія та порівняльна психологія як наука та еволюційний розвиток психіки. Антропогенез.

Тема 1. Предмет, завдання та історія розвитку зоопсихології та порівняльної психології.

Предмет і завдання зоопсихології та порівняльної психології. Історія розвитку зоопсихології та порівняльної психології. Методи зоопсихологічних досліджень.

Тема 2. Розвиток психіки в еволюції тварин і становленні людини. Антропогенез.

Виникнення психіки у філогенезі. Розвиток психіки. Сутність свідомості. Проблема походження свідомості та трудової діяльності.

Змістовий модуль № 2. Основні форми поведінки тварин.

Тема 1. Характеристика основних форм поведінки тварин.

Форми індивідуальної поведінки. Організація спільнот та суспільна поведінка.

Тема 2. Характеристика інстинктивної поведінки тварин.

Внутрішні і зовнішні фактори інстинктивної поведінки. Структура інстинктивної поведінки.

Тема 3. Научіння.

Загальна характеристика процесу научіння. Навичка. Імітація.

Тема 4. Проблема інстинкту і научіння.

Ранні уявлення про психічну діяльність тварин. Проблема інстинкту і научіння у світі еволюційного вчення. Сучасне розуміння проблеми інстинкту і научіння.

Змістовий модуль № 3. Мисленнєва діяльність тварин та розумовий розвиток людини.

Тема 1. Проблема інтелекту тварин.

Передумови та елементи інтелектуальної поведінки тварин. Форми мислення. Елементарне мислення тварин.

Тема 2. Індивідуально-приспосувальна діяльність тварин.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин								
	Денна форма				Заочна форма				
	Лекції	Практ./ Лаборат. заняття	Семинар. заняття	Самост. робота	Теми узагальнен. лекцій	Лекції	Практ./ Лаборат. заняття	Семинар. заняття	Самост. робота
Змістовий модуль № 1 Зоопсихологія та порівняльна психологія як наука та еволюційний розвиток психіки. Антропогенез.									
Тема 1. Предмет, завдання та історія розвитку зоопсихології та порівняльної психології.	4	-	4	10	Предмет, завдання та історія розвитку зоопсихології та порівняльної психології. Розвиток психіки в еволюції тварин і становленні людини. Антропогенез.	2	-	-	18
Тема 2. Розвиток психіки в еволюції тварин і становленні людини. Антропогенез.	4	-	4	14		-	-	2	18
Разом за модуль	8	-	8	24		2	-	2	36
Змістовий модуль № 2 Основні форми поведінки тварин.									
Тема 1. Характеристика основних форм поведінки тварин.	2	-	2	6		-	-	-	8
Тема 2. Характеристика	2	-	4	6		-	-	-	10

інстинктивної поведінки тварин.									
Тема 3. Научіння.	2	-	2	6		-	-	-	8
Тема 4. Проблема інстинкту і научіння.	2	-	2	6	Проблема інстинкту і научіння. Характеристика основних форм поведінки тварин. Характеристика інстинктивної поведінки тварин. Научіння.	2	-	2	10
Разом за модуль	8	-	10	24		2	-	2	36
Змістовий модуль № 3. Мисленнева діяльність тварин та розумовий розвиток людини.									
Тема 1. Проблема інтелекту тварин.	4	-	4	10		-	-	2	20
Тема 2. Індивідуально-приспосувальна діяльність тварин.	2	-	4	14		2	-	-	16
Разом за модуль	6	-	8	24		2	-	2	36
Підготовка до екзамену (якщо передбачено навчальним планом)	0					0			
Усього годин	22	-	26	72		6	-	6	108

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Предмет, завдання та методи розвитку зоопсихології та порівняльної психології	4	-
2	Еволюція психіки тварин. Антропогенез	4	2
3	Форми особистісної поведінки	2	2
4	Загальна характеристика психічної діяльності тварин	2	-
5	Елементарне мислення тварин	2	2
6	Індивідуально-приспосувальна діяльність тварин	4	-
7	Генетичні дослідження елементарної розумової діяльності та інших когнітивних здібностей тварин	2	-
	Разом	22	6

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Не передбачено		
2			
...			
	Разом		

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Не передбачено		
2			
...			
	Разом		

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання

1	Самостійне опрацювання теоретичних питань під час конспектування першоджерел (Сравнительная психология и зоопсихология / Сост. и общая редакция Г.В. Калягиной. – СПб: Питер, 2004. – 256 с.	40	58
2	Самостійне опрацювання теоретичних питань під час конспектування лекційних питань, винесених на самостійне опрацювання	32	50
3	ІНДЗ*	0	0
4	Підготовка до екзамену**	0	
	Разом	72	108

Примітка:

* (не обов'язковий компонент самостійної роботи студента)

** (якщо передбачено навчальним планом)

Тематика індивідуальних/навчально-дослідних завдань
(за наявності в структурі самостійної роботи)
Не передбачено

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Опитування на практичних заняттях, виконання тестових завдань, самостійне опрацювання теоретичних питань під час конспектування першоджерел, самостійне опрацювання теоретичних питань під час конспектування лекційних питань, винесених на самостійне опрацювання, виконання модульної контрольної роботи.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний, модульний контроль та самостійна робота							МКР	Сума	
Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль № 2				Змістовий модуль № 3		20	100
T1	T2	T1	T2	T3	T4	T1	T2		
10	10	10	10	10	10	10	10		

$$T_1 + T_2 + \dots + T_n = 100$$

11. Шкала оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-бальною шкалою	Форма семестрового контролю <i>екзамен</i>	Форма семестрового контролю <i>залік</i>
	Значення оцінки	Значення оцінки
90 – 100	відмінно	зараховано
75-89	добре	

60-74	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення (за потреби):
переносне технічне обладнання

13. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Вагнер В.А. Избранные труды по зоопсихологии / В.А. Вагнер. – М.: Наука, 2002. – 285 с.
2. Гінач І.С. Порівняльна психологія. Зоопсихологія / І.С. Гінач. – К.: НАУ, 2003. – 73 с.
3. Дьюсбери Д.М. Поведение животных / Д.М. Дьюсбери: М.: Мир, 1981. – 480 с.
4. Ермаков В.А. Зоопсихология и сравнительная психология / В.А. Ермаков. Издательство: ЕАОИ. 2008. – 98 с.
5. Зорина З.А. Зоопсихология. Элементарное мышление животных / З.А. Зорина, И.И. Полетаева. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 320 с.
6. Зорина З.А. Основы этологии и генетики поведения / З.А. Зорина, И.И. Полетаева, Ж.И. Резникова. М., Изд-во Московск. ун-та. – Высшая школа, 2002. – 383 с.
7. Крушинский Л.В. Проблемы поведения животных / Л.В. Крушинский. М.: Наука, 1993. – 320 с.
8. Моисеева Л. О природе живого: зоопсихология и сравнительная психология / Л. Моисеева. – Изд-во Социально-политическая мысль, 2006. – 260 с.
9. Правоторов Г.В. Зоопсихология для гуманитариев. Учебное пособие / Г.В. Правоторов. Новосибирск: ООО «Издательство КЖЭА», 2001. – 496 с.
10. Савельев С.В. Введение в зоопсихологию / С.В. Савельев. М., 2000. – 126 с.
11. Ступина С.Б. Зоопсихология. Пособие для сдачи экзамена / С.Б. Ступина, А.О. Филипьев. – М., ЮРАЙТ. – 2006. – 175 с.
12. Сравнительная психология и зоопсихология. – СПб.: Питер, 2003. - 412с.
13. Фабри К.Э. Основы зоопсихологии / К.Э. Фабри. – М., Изд-во Московск. ун-та. 2001. – 287 с.
14. Филиппова Г.Г. Зоопсихология и сравнительная психология. Серия: Высшее профессиональное образование / Г.Г. Филиппова. – Издательство: Академия, 2008. – 544 с.
15. Шовен Р. Поведение животных. / Р. Шовен. 2-е изд. / Пер. с фр. – 2009. – 488 с.

Додаткова

16. Выготский Л.С. Этюды по истории поведения: Обезьяна. Примитив. ребенок / Л.С. Выготский, А.Р. Лурия. – М.: Педагогика – Пресс. 1993. – 224 с.
17. Дарвин Ч. О выражении эмоций у человека и животных / Ч. Дарвин. СПб., 2001. – 368 с.

18. Друзья и враги человека: зоопсихология / Александр Владимирович Тимченко (авт.-сост.), Виктор Борисович Шапар (авт.-сост.). – Х.: Прапор, 1999. – 608с.
19. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2006. – 508 с.
20. Красоткина И.Н. Биоритмы и здоровье / И.Н. Красоткина. – М.: Искатель, 2002. – 222 с.
21. Калягина Г.В. Сравнительная психология и зоопсихология: учебное пособие для вузов: хрестоматия по психологии / Г.В. Калягина. – СПб.: Питер, 2004. – 416 с.
22. Козловская С.Н. Практикум по зоопсихологии и сравнительной психологии: Учеб. пособие / С.Н. Козловская. – Магнитогорск: МаГУ, 2000. – 135с.
23. Леонтьев А.Н. Эволюция психики: Избранные психологические труды / А.Н. Леонтьев. – М.: МОДЭК, 1999. – 416 с.
24. Мак-Фарленд Д. Поведение животных: Психобиология, этология и эволюция: Пер. с англ. / Д. Мак-Фарленд. – М.: Мир, 1988. – 520 с.
25. Мирошниченко И.В. Зоопсихология: конспект лекций / И.В. Мирошниченко. – М.: А-Приор, 2012. – 144 с.
26. Моисеева Л.А. Аспекты зоопсихологии. Сравнительная психология / Высшая школа-студия экспериментальной и практической психологии / Л.А. Моисеева. – М.: Издатель Воробьев А.В., 2001. – 104 с.
27. Пиаже Ж. Психология интеллекта / Ж. Пиаже. – СПб.: Питер, 2004. – 192 с.
28. Резникова Ж.И. Интеллект и язык животных и человека. Основы когнитивной этологии: учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. Психология / Ж.И. Резникова. – М.: Академкнига, 2005. – 518 с.
29. Тинберген Н. Социальное поведение животных / Н. Тинберген. М.: Мир, 1993. – 149 с.
30. Хрестоматия по зоопсихологии и сравнительной психологии PDF. – М.: Психология; Московский психолого-социальный институт, 2005. – 376 с.